

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

70. ÉVFOLYAM

2000. OKTÓBER

No. 5 (324), Vol. 70, October 2000, USPS 178-560

5. SZÁM

EGY LÉPÉS ELŐRE, HÁROM HÁTRA

Az eufóriának előbb-utóbb le kellett lohadnia. Hiszen hiába teremtünk történelmet még az ökumenizmusra nézve is, bizonyos valóságoknak talán évszázadokra van szükségük, hogy kiforranak. Fontos tehát kihangsúlyozni, hogy tavaly október 31-ével nem került eltörlésre a reformáció hagyományos indulópontjának a megünneplése, s ráadásul, az evangélikus egyház hitvallási iratainak, vagy a római katolikus egyház trentói és további dogmáinak egyetlen betűjét sem változtatta meg.

A megigazulástanra nézve aláírt ún. Közös Nyilatkozat ugyan egyértelműen leszögezte a reformáció alapvető igazságát, hogy az ember egyedül hit által üdvözülni, a törvény cselekedetei nélkül, kizárólag Krisztus megváltó érdeméért, s így a XVI. századbeli kölcsönös elmarasztalások csupán ebben a tekintetben már nem alkalmazhatók, mégis érvényben maradt többrendbeli dogmalabirintus és kapcsolatos hitgyakorlat, amely kétségessé teszi, hogy megtettük-e igazán azt a fontos egy lépést az ökumenikus egyetértés felé.

Jóllehet egyes szomszédos gyülekezetek, felbuzdulva a Közös Nyilatkozat aláírásának a magasztosságán, igyekeztek szociális együttműködésen túl is keresztyén testvéri módon találkozni, tulajdonképpen ilyen körökben csak néhol mutatkozott kegyes izgalom, sokhelyütt inkább valami elvont teológiai akciónak tekintették, melynek népszinten való érintkezésre, az érintkezés elmélyítésére nincs jelentős hatása.

Az óvatosak alá még januárban lovat adott Róma a 2000. évnek, mint jubileumi évnek való kinyilvánításával, ami minden további nélkül ugyan elfogadható, hiszen mindenki ki tudja számolni ennek az évnek a jelentőségét Krisztusra vonatkoztatva, csak ne lett volna ehhez bizonyos zárandokbúcsú csatolva, amely érdemeket szerez bűnök kiengesztelésére. Azonnal felidézte ez a reformáció idejének a küzdelmét, mely éppen azzal vette irányát, hogy a Tetzl-féle búcsúcéduláknak mondott erőteljesen és hatá-

rozottan ellent, újra meg újra, s mindmáig hangoztatva az "itt állok, másképp nem tehetek" állhatatosságával, hogy senkiben nincs üdvösség égen vagy földön, egyedül Jézus Krisztusban.

Alig egy hónappal ezelőtt történt meg IX. Pius és XXIII. János pápa boldoggá avatása, ami már önmagában is megkérdőjelezhető főként kivülről részéről, hiszen ez a két pápa feltétlenül ellenétes nézetet képviselt többrendbelileg is, de éppen a nyitottság terén. Az előbbtől származó dogmajellegű kijelentések, mint az "Ineffabilis Deus" kezdetű Mária szeplőtlen fogantatásáról és a "Pastor Aeternus" című a pápai csalatkozhatatlanságról, mely utóbbiból keletkezett XII. Pius "Munificentissimus Deus" dogmai nyilatkozata Mária mennybeviteléről, eléggé elbátortalanította a legigyekvőbb keresztyéneket is attól, hogy valaha is lehet valamiféle közeledés nemkatolikus és katolikus egyházak között. Holott aztán XXIII. János ablaknyitása a II. vatikáni zsinat útján mégis kecsgetett bizonyos megértéssel és még elismeréssel is.

Szeptember elejére jelent meg a római Hittani Kongregáció "Dominus Iesus" kezdetű, II. János Pál pápa által is jóváhagyott hitirata — mintegy folytatásaként annak az ukázának, hogy Róma püspökei ne utaljanak az ortodox, azaz görögkeleti egyházon kívül lévő más egyházakra "egyház" vagy éppen "testvéregyház"-ként — kihangsúlyozva, hogy kizárólag Róma az üdvösség misztériumának a közvetítője a — még általa is bizonyíthatatlan — péteri apostoli püspökutódlás jogán. Minden más, magát egyháznak tartó testület legfeljebb "egyházi közösségnek" vagy "vallási közösségnek" tekintendő, melyben esetleg bizonyos részletben, tehát nem teljességben volna felismerhető az üdvösségre vonatkozó kinyilatkoztatás.

Ezek után, ha nem is vonjuk kétségbe a Közös Nyilatkozat Róma részéről való aláírásának az őszinteségét, idén és az elkövetkezendő években is újra fellobbanó lelke-

sedéssel és jobban elmélyülő hittel kell megünnepelnünk és megélnünk az 1517. október 31-ére pontosított reformációt, hogy a Jézus Krisztus által alapított egyházon kívül máshol nincs üdvösség, hiszen ez az egyház a szentek gyülekezete, amelyben az evangéliumot tisztán tanítják és a szentségeket az evangélium szerint szolgáltatják ki. Ebben az egyházban más evangéliumot, még ha angyalok szólnak is, senki sem hirdethet. Ezért még erősebben, még buzgóbban valljuk: Isten ingyen igazít meg minket kegyelemből, miután megváltott minket a Krisztus Jézus által (v.ö., Róma 3).

Mindezek ellenére értékeljük azt a már megtett egy lépést, remélve, hogy Róma vissza-visszalépése után valamikor mégis csak együtt menetelhetünk a keresztyén testvériség egységében. *Az Ige köszájként megáll, / Megszégyenül, ki bántja. / Velünk az Úr táborba száll, / Szentlelkét ránk bocsátja. / Kincset, életet, / Hitvest, gyermeket: / Mind elvehetik, / Mit ér ez önekik! / Mienk a menny örökre! / Ámen.*

bb

GÉNMANIPULÁCIÓ?

A Németországi Protestáns Egyházszövetség (EKD) környezetvédelmi osztálya követeli, hogy egyháztulajdonban lévő birtokon ne termeljenek génmanipulációval előállított növényeket. Az ezekben a növényekben rejlő egészségi és környezeti veszély kiszámíthatatlan, s ezért nem illő az egyházhhoz, hogy ilyen növények termesztésére adjon bérbe vagy használjon fel birtokában lévő szántóföldet, stb. LWI

KERESZTYÉN EGYETEM

A romániai országos akkreditációs tanács, mint illetékes hatóság ideiglenesen akkreditálta a Tőkés László nagyváradi ref. püspök által kezdeményezett Partiumi Magyar Keresztyén Egyetemet. Ez a magánjellegű egyetem ezzel megkezdte működését. Ennek az egyetlen erdélyi magyar felsőoktatási intézménynek a fenntartására az ún. nyugati magyarság körében is gyűjtenek. RMSZ

SZOMORÚ ÉVFORDULÓ

Ötvenöt évvel ezelőtt, 1945 szeptemberében a levéli (Győr–Sopron megye) németajkú lakosság számára tragikusnak bizonyult. Az országban megkezdődött kitelepítések sorozatában az elsők között a levélieknek kellett elhagyni otthonukat. Mivel ők egyben evangélikusok is voltak, így ez az esemény az ottani evangélikus gyülekezet lefejezését is jelentette. Esetükben az a tény, hogy evangélikusok, súlyosbító körülménynek számított. A helyi kitelepítési biztos ugyanis a katolikus plébános volt, aki olyanokat is felvett a kitelepítendő listájára, akik a törvény szerint maradhattak volna, de nagy volt a bűnük, tudniillik, hogy luteránusok. A szándék egyértelmű volt: a kitelepített evangélikusok helyébe az ország más részéből katolikus családokat hozni az üresen maradt házakba.

A megpróbáltatások első állomása a közeli Mosonszolnok volt, ahol gyűjtőtábor működött. A kitelepítésre ítélt levélieket szétszórták és családoknál helyezték el. A férfiak, ha tudtak, hazahaza szöktek éjjelente, megnézni, mi van otthon hagyott értékekkel, állataikkal, gabonájukkal. Ám házaikba már beköltöztek a telepések és elkezdtek felélni azt, amit találtak.

Többhónapos mosonszolnoki tartózkodás után a kétségek között hányódó levélieket aztán bevonították és elindították őket az ismeretlen felé. Ahogy a visszaemlékezők elmondják, a marhavagonok résein keresztül figyelték az állomások nevét, hogy legalább fogalmuk legyen arról, merre járnak. A legtöbb levéli végül Németországba került, de néhány visszajött Ausztriába. Nehéz évek következtek. Németország az elvesztett há-

bor után romokban hevert, éhezett. A hozzájuk érkezett magyarországi németekre olyan nem kívánt jövőbenként tekintettek, akik a megmaradt keveset is el akarják tőlük venni. Az évek múlásával azonban a helyzet konszolidálódott, a kitelepítettek új egzisztenciát teremtve gyarapodni kezdtek. Isten a tragédiát végül javukra fordította.

A kielepítés majdhogymegsemmisítette a levéli evangélikus gyülekezetet. A háború előtt még 1500 lelkes gyülekezet kevesebb, mint száz főre olvadt le. Csak vegetált és folyamatosan sorvadt. Anyaggyülekezetként nem tudtak tovább működni, hiszen gyengék voltak arra, hogy a lelkesi állást fenntartsák; így Mosonmagyaróvár társgyülekezete lett belőlük.

Isten azonban, mint a történelem Ura, a rendszerváltozással megint fordított a helyzeten. A határok megnyitak, a vasfüggöny leomlott, a kitelepítettek pedig feledve korábbi sérelmeiket hazalátogattak. Ez a történelmi fordulat nemcsak Levélen, hanem az ország többi kitelepített gyülekezetében is megoldást hozott arra a nagy gondra, hogy mi lesz az itthonmaradt hatalmas templomokkal. Az egykori gyülekezeti tagok felvállalták lelki otthonuk megmentését, tatarozását.

Levélen a kitelepítettek anyagi támogatásának köszönhetően a templom kívülről, belülről megújulhatott. Egyikük így vallott erről: "Ha nem telepítettek volna ki bennünket, akkor is a mi generációnkra hárult volna a szent feladat, hogy templomunkat megóvjuk, renováljuk."

A tragikus ötvenöt éves évforduló emlékezésére és Isten iránti hála indít bennünket. Ahogyan tették ezt a levéliek, amikor emlékező, hálaadó Istentiszteletet tartottak egykori templomukban. Isten kezéből fogadták el a rosszat, nem zúgolódtak döntése ellen. Jóbbal együtt vallották: "A jót elfogadtuk Istentől, a rosszat ne fogadjuk el?"

Kiss Miklós, mosonmagyaróvári/levéli ev. lelkész

MÁR 131 TAGEGYHÁZ

Az Evangélikus Világszövetség központi tanácsának nyári, Turkuban tartott ülése során három egyházat vettek fel az EVSZ tagjai közé, s ezzel a tagegyházak száma 131-re növekedett. Ezek az új tagegyházak a Pakpak Dairi Keresztény Protestáns Egyház és a Persekutuan Protestáns Egyház Indonéziából, valamint az Ev. Lutheránus Egyház Myanmarból (Burmából). Ezeknek az egyházaknak az összesített lélekszáma 38,500, a lelkészeké együttesen 23. LWI

VALLÁSSZABADSÁG

Miközben Németországot és Franciaországot is bírálókat érték, Magyarország esetében kedvezően ítélte meg a vallásszabadság helyzetét az Egyesült Államok külügyminisztériuma. A vonatkozó jelentés hazánkval foglalkozó fejezete megállapítja, hogy a magyar alkotmány biztosítja a vallásszabadságot, amelyet általában véve a kormány is tiszteletben tart. De utalnak azokra az aggodalmakra is, amelyeket hazai kisebbségi egyházak fejeztek ki a kormány politikájával és a vallásszabadságról szóló törvény tervezett módosításával kapcsolatban. NSZ

PÁPAI FOCI

II. János Pál pápa teszi meg a kezdőrugást október 29-én Rómában az Olaszország–Világválogatott labdarugómérkőzésen, melyet a jubileumi szentév alkalmából rendeznek. Megjegyzendő, hogy hazájában a pápa még diákként a wadowicei egyházközség focicsapatának volt a kapusa. www

Sajnáljuk, hogy anyagtorlódás/lapterjedelem miatt több értékes cikk/írás közlésétől el kell tekintenünk. A szerzők elnézését kérjük. – Szerk.

GYÓGYÍTHATATLANSÁGOM FELISMERÉSE

"Gyógyíthatatlan vagyok, gond terhel, beteg a szívem" (Jeremiás 8:18).

*

Egy orvos osztja meg lelkészével gondját: "Nemrég operáltam egy bennfekvőt, ma mehetett volna haza. Most jött meg a lelet eredménye. Sajnos eszerint nem mehet haza a fiatal szülő családjához. Hogyan mondjuk meg neki a fájó tény: gyógyíthatatlan?!"

Vannak gondok, melyeket mások miatt hordunk szívünkben és a farkaskölyköt hordozó spártai ifjú sorsához hasonlóan halálos sebet ütnek rajtunk is. Emlékezetes marad, amikor egyszerre temettem házaspárokat. Együtt éltek idős korban is, amikor a gyermekek kiröpültek. Az egyik esetben a férj halála láttán kétségbeesésében azonnal öngyilkos lett. A másik esetben a feleség halála láttán agyvérzéssel került kórházba, nem élt sokáig ő sem.

Számos tapasztalat mutatja, hogy akik együtt járták a gondterhek és örömök útját szeretetben, gyógyíthatatlanná válnak, ami-

kor a segítőtárs eltávozik. A próféta népét siratja el. Nem tud begyógyulni népének sebébe. Miért nem? Valami maradt még a próféta "igei műtétje" után, ami termeli a tisztátalanságot? Milyen sokan panaszkodnak kórházi kezelése során: nem mehetek még haza, mert nem tisztul a sebem. Visszatérő műtétek ugyanazon a testrészen felvetik a kérdést: talán gyógyíthatatlan vagyok és ezért felesleges minden további kísérletezés, kínlódás...

Vannak, akik sötét víziókat közölnek népünk, egyházunk, s a világ jövőjéről. Mivel nem tárják fel a kiutat a gyógy módot, a kétségbeesettek erkölcsi nihilbe süllyednek és narkotikumokkal kezelgetik magukat. Rossz próféta az, aki népet ostromozza és nem gyógyítja a bűnbánót az evangélium gyógyszerével. De hamis az is, amikor valaki csak felülről néz lefelé a "gyógyíthatatlanokra" és nem veszi észre, hogy ő is népének, egyházának tagja, nem vonhatja ki magát a sorsközösségből.

Evangélikus főorvossal arról beszélgetünk, hogy hitelesebbé válik-e orvosi, lelkesi szolgálatunk, ha néha nekünk is kórházba kell befeküdnünk?

"Kollégáimnak mondtam — felelte —, ha nemcsak járva-keelve betegeinkre nézünk lefelé, hanem betegként vízszintesen fekvő, felfelé kell tekintenünk. Meglátjuk kényszerű módon, hogy hol reped a plafon, milyen hiányosságok vannak. Testi fájdalomunk, betegségünk felfelé irányítja a tekintetünket."

Felfelé nézhetünk arra a Jézusra, akinek a keresztyében a vízszintes és függőleges sík találkozik, hogy szolgálatunkban a két sikerület elválaszthatatlan legyen. Amikor vízszintesen fekszünk betegágyunkon, a testi gyógyulás közben nézünk fel a kereszten értünk szenvedő Krisztusra, hogy függőleges helyzetben ismét járva-keelve, mint meggyógyítottak elvégezhessük szolgálatunkat azok között is, akik azt mondják: gyógyíthatatlan vagyok...

Szimon János, soproni ev. lelkész

Legyen Isten Isten a mi életünkben is!

Püspök- és felügyelőiktatás a Nyugati Egyházkerületben

Történelmi eseménynek lehetett tanúja az a több mint ezer egyháztág, aki szeptember 23-án a győri öregtemplom padjaiban, pad

sorai között, a templomkertben, a közeli iskolában résztvevője, vagy csak hallgatója volt az újra megalakult Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspök- és fel-

ügyelőiktató ünnepi Istentiszteletnek és az azt követő közgyűlésnek. Az új kerületben, amely a 48 évvel ezelőtt állami nyomásra megszüntetett Dunántúli Egyházkerület utóda, a gyülekezetek Ittész János kőszegi lelkészt választották püspökké és dr. Weltler Jánost veszprémi gyógyszerészt, gyülekezeti felügyelőt kerületi felügyelővé.

Az ünnepi Istentiszteleten D. Szevik Imre, az Északi Egyházkerület püspöke I Korinthus 3:11 alapján hirdette Isten ígését. Rámutatott arra, hogy a zsinat döntése alapján Isten műve a mai alkalom, hiszen Ő engedte meg ezt számunkra. Az új kerület elnökségének megbízatása, hogy Krisztust hirdesse a Nyugati Kerületben. A hívek pedig buzgón imádkozzanak, hogy előljáróik megteljenek Szentlélekkel.

Az iktatás szolgálatát — a kerület megalakulását előkészítő testület felkérésére — Labossa Lajos, a kerület legidősebb férfi, és Ferenczy Andrea legfiatalabb női parókusa, valamint Lackner Pál győri igazgatólelkész végezte. Az ősi Confirma éneklésével közel 120 lutherkabátos lelkész kérte Ittész János szolgálatára a Szentlélek erejét. Dr. Weltler Jánost már az új püspök iktatta kerületi felügyelői tisztébe. Az Istentisztelet úrvacsoraosztással zárult, majd a közgyűlésre került sor.

Az új püspök nagyívú, a fenti címet viselő székfoglalóját a múltra való emlékezéssel kezdte. Felolvasta D. Kapi Béla egykori dunántúli, akkor már nyugalmazott püspök írását arról, hogyan temeti el megszüntetett kerületét — a feltámadás reménységében. Ez következett be most; sokak imádságára mondott isteni "igen" ez az óra: az egyházkerület feltámadása.

A jelen értékelésével Ittész János püspök így folytatta: A pártállam sikerrel tört ránk, sekélyes teológiával pótoltuk Luther kincsét. Lelkileg csúszunk lefelé, bár a külső jelek mást mutatnak. Megkövetem egyházunk népet — folytatta —, az elárvult, magára hagyott egyháztagokat, azokat, akik miattunk vélték gyengének Istent. Eszközünk kevés,

de nem vagyunk fegyvertelenek, velünk van Jézus! A legfontosabb a misszió, minden annak van alárendelve. Egyetlen méltóság a szolgálat keresztje, nem pedig a nyakba akasztott kereszt. Nincs vízióm a jövőről — jelentette ki —, reménységem van. Van viszont Valaki, Akinek van víziója: az élő Jézus. A legfontosabb konkrét feladatait a következőkben látja az új püspök: A hitvallásos teológiai munka, az igeszolgálat tisztaságának előmozdítása; a hitoktatás megújítása; a missziói szolgálat lehetőségeivel való élés; az egyházi élet átláthatóságának javítása, elsősorban az anyagi ügyekben; a lelkesi fizetések arányosítása; a törvényesség munkálása; a kerület nagyobb városában diakóthon-hálózat kialakítása; a szóróanyagok átgondolása; missziói központok létrehozása; kerületi néplap indítása. A püspök beszédének végén kitért még a határokon túl élő testvérekre és az ökumenikus kapcsolatokra is. Reményem az Úr Jézus — mondta —, csak Ő tud közénk hidat építeni,

Hozzá kell közel kerülni, így kerülünk egymáshoz is közel.

Dr. Weltler János székfoglalójában a világi feladatát adta: mindig készen kell állni az Úr szolgálatára, Ő erőt ad, ez az egyetlen helyes magatartás. Utalt családi hátterére, szeretettel és hálával emlékezve édesapjára és nagybátyjaira, akik példát adva jártak előtte. Kevés a munkás — hangzott —, sokan elkallódtak, de példát kell vennünk a Pásztorról, Aki utána ment az eltévedt bárányok. Végezetül hangsúlyozta, hogy munkáját minden körülmények között az egyház törvényes rendje szerint kívánja végezni.

Az ünnepi közgyűlés köszöntésekkel és üdvözlő levelek felolvasásával folytatódott, amelyekre az új püspök röviden köszönetet fejezte ki.

Akik ott lehetünk ezen a nagyszabású ünnepen, történelmi levegőt szívunk. Tanúi lehetünk annak, hogy egy élő közösség — a Dunántúli evangélikussága — együtt örül új vezetőivel, akiket maguk választottak saját maguk közül. Isten áldása kísérje életüket és munkájukat!

Iffj. Zászkaliczky Pál

“TÜRELEM ÉS BIZONYSÁGTÉTEL”

Az idei nagyhéten tartották meg a 41. nyugateurópai magyar evangéliumi ifjúsági konferenciát a Költől keletre fekvő Pracht község Hochgeret nevű evangéliumi központjában. Kereken kilencvenen gyülekezetek össze fiatalok és “senior konferenciázók”, s a szokottnál magasabb volt a fiatal házaspárokkal érkezett gyermekek száma.

Az 1999. évi konferencián arra kérték a rendezőseget, hogy az evangéliumi misszió munka és más közösségek propagandamunkája közti különbség képezze a mostani konferencia tárgyát.

Ennek a kérdésnek a jegyében a főtémát — “Türelem és bizonságtéves” — János evangéliuma 17. részéből négy napon át bibliatanulmány vezette be; ezt a sorozatot id. Zászkaliczky Pál, budapesti diakonisszaintézeti lelkész tartotta.

Majd ugyancsak négy nap során a délelőtti órákban egy-egy altémával foglalkozó előadásra került a sor, melyeket a délután folyamán a hat vagy hét csoportba osztott résztvevők részletesen megbeszéltek. Ezeknek a címe: “Az Úr hosszútűró”, “A türelem határai”, “Az egyház bizonságtétele”, és “Az egyén bizonságtétele”. Az előadók között több magyarországi és nyugateurópai lelkész, egy történészprofesszor, és egy egyházkerületi főgondnok szerepelt.

Az esti programok közösségépítőek voltak, mint ismerkedési est, irodalmi est, ifjúsági vetélkedő, történelmi est, missziói est, “Ki mit tud?” bemutató és művészest. Egyik dé-

lután a felvidéki fiatalok számoltak be az ot-tani magyar egyházi életéről. Volt egy cseppkőbarlanghoz, ill. várhoz vezető közös kirándulás is

A reggeli imaórát családanyák, az esti áhitatokat fiatal leányok és fiúk tartották. Két Istentisztelet (virágvasárnap és nagypénteken, ez utóbbi előkészítővel és úrvacsoraosztással) kiemelkedő része volt a konferenciái programnak, úgyszintén a nagycsütörtök-éjszakai passióolvasással egybekötött vigília/virrasztás. A heti munkát a szombati “morzsaszedés” (kiértékelés), a következő találkozó terveinek megbeszélése, és befejezőáhitat zárta le. Viszontlátásra 2001 nagyhetén, valahol Európában!

Dr. Pósfay György, genfi ev. lelkész

GYŰLÉS KANADÁBAN

Az Evangélikus Világszövetség tizedik nagygyűlését Kanadában, a manitobai Winnipegben tartják meg, 2003-ban. A kinevezett nemzetközi előkészítő bizottság máris megkezdte a nagygyűlés tervezését. A bizottság élén Nagle Susan USA-beli ev. lelkész áll, aki az EVSZ missziói programbizottságának is a vezetője. LWI

Keressétek először az Isten országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak néktek
Máté 6:33

EGYETLEN MONDATBAN

- Németország lakossága átlagban napi 3 óra 5 percet tölt a televízió készülék előtt, kerekén 11 perccel többet, mint 1995-ben.
- Az amerikai "United Church of Christ" egyház sajtókonferencián tette közzé, hogy támogatja homoszexuális személyek lelkesítő szolgálatra való készülését.
- Az erdélyi Szinérváralján — a IV. magyar református világtalálkozó ünnepségi sorozatában — teret neveztek el az egyik korai magyar reformátorról, az evangélikus Erdősi Sylvester Jánosról, akinek az újszövetségi bibliafordítása 1541-ben jelent meg.

- Az ausztráliai egyházak nemzeti tanácsának az elnökévé dr. Steicke Lance-t, az Ausztráliai Evangélikus Egyház országos elnökét választották meg Battersby John római katolikus érsek utódként.
- Németországban 2050-re 12 milliós, 70 millóra süllyedő lakosságcsökkenéssel számolnak, ha csak hamarosan nem változik meg a születési arány családonként 1.4 gyermekről 2.1 gyermekre.
- A november 1-ét munkaszüneti napnak nyilvánító hazai törvényt tárgyalása folyamán Donáth László MSZP képviselő, ev.

lelkész "hitvallási alapon" hevesen ellenezte, holott tudvalevő, hogy német, amerikai, s egyéb ev. ágendákban mindenszentek napja kiemelten van ünnepként feltüntetve.

- Jacobson Robert, a kanadai Alberta Egyházkerület v. püspöke feleségével együtt átért a római katolikus egyházba, hogy ott, amint lehet, papi szolgálatba kerüljön.
- Hivatalosan is bejegyezték a kievi magyar református gyülekezetet, mely a Kárpátaljai Magyar Református Egyháznak a 101. gyülekezte — adta hírül Pocsai Vince beregszászi ref. lelkész, a kieveiek gondozója.
- Erdélyben állami támogatással az oláh ortodox egyház a legutóbbi 10 évben 1300 új templomot építhetett, miközben a többi egyházak kisajátított vagyonának a visszaadásáról alig hajlandó a kormány szót ejteni.
- Az amerikai képviselőház őszi ülészakát Samuldrala Venkatachalapathi, az ohio-parmai hindu gyülekezet papja nyitotta meg imával, legelsőként mint nemkeresztyén és nemzsidó.

• Az angliai anglikánok vidéki gyülekezeti templomaiban — jóllehet nagyarányú felháborodás közepette — pénzküldő automatákat helyeznek el azzal a megokolással, hogy sok faluban vagy településen nincs se postahivatal, se bank, s így a templom "újra közösségi célú" lehet.

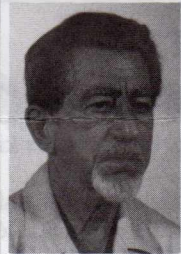
• Indonéziában 10 önálló egyháztesthez tartozóan kerekén 4 millió az evangélikusok száma. ■

Megint eggyel kevesebben vagyunk!

† NT. LESKÓ KÁROLY † 1923–2000 †

Nt. Leskó Károly életútja 1923. március 20-án, Budapesten vette kezdetét nemzedékeken át lelkészt adó, hűséges evangélikus családból. Maga is lelkészi szolgálatra készült, de különféle, főként háborús körülmények, katonai szolgálat és hadifogság, majd megélhetési küzdelmek, s az 1956-os szabadságharc utáni menekülés folytán ezt a szándékát csak az argentinai Jose C. Paz-ban létesült ev. teológiai szemináriumban vihette keresztül.

Lelkeszi munkáját Belgranoban magyar hívek között kezdte, majd 1974-től a venezuelai Caracasban, a "Feltámadás" Ev. Gyülekezetben működött, gondozva a magyar algyülekezetet és kifejezve a spanyol algyülekezetet (ezek mellett idetartozott még német, lett, és svéd algyülekezet is). 1980-ban visszalépett aktív szolgálatától, de szívesen és készségesen szolgált kiegészítő és helyettes lelkészként, így ez év május 20-án is, amikor utoljára hirdethette az igét. Lelkeszi hivatásának mindig hűséggel adott kifejezést, szerette az ifjúsággal való foglalkozást, és egyéniségére jellemző, gyakorlati szempontú igehirdetése minduntalan megragadták az istentiszteleti gyülekezetet.

1948-ban nősült. Feleségével, Irénnel — meghalt 1972-ben —, három szép leánygyermeket neveltek. 1975-ben vette feleségül Torriani Edithát, s vele — előző házasságából — további négy gyermekkel bővült a család.

Élete utolsó öt évében egyre elhatalmasodó, gyógyíthatatlan kórral vívta harcát, s inkább erős hite, mintsem az orvosok hosszabbították meg földi idejét. Az Úr az Ő kedves szolgáját június 8-án hívta el az örökélet dicsőségébe.

A temetési Istentiszteleten, melyen nagyszámban a magyar kolónia egyházi képviselőivel, s a nagyobb gyülekezet vett részt, Nt. Puky Ákos hirdette az igét a 73. Zsoltár 23-26 versei alapján. Vele szolgált még Nt. Hinz Werner a német és Nt. Lengert Alfredo a spanyol gyülekezeti csoport részéről.

Az Ige figyelmeztetés, vigasztalás, reménység a gyászolók felé, felesége, s immár a családot is alapított, szerte a világon élő gyermekek, egyéb rokonai, barátok, honfitársak, s minden hívő felé: "Ha elenyészik is testem és szívem, szívemnek kösziklaja és örökségem Te maradsz, Istenem, örökké!" S Károly testvérünk kedvenc éneke is betelejesedett rajta: "Csillagvilágokat elhagyva már, Elfáradt lelkem is hazatalál. Hozzad, ha eljutok, lábadoz roskadok, Ott majd megnyughatom örökre én!" Nyugodjál békében!

Nt. Leskóné Torriani Editha, Nt. Puky Ákos, s Nt. dr. Pósfay György írásából, —t—a

"ILDIKÓ KIS SZAKÁCSKÖNYVE"

A texas-yoakumi "Szentkereszt" (amerikai) Evangélikus Gyülekezet elhatározta, hogy anyagi segítséget nyújt három éve felszentelt és beiktatott másodlelkészenek, Nt. Rigneyné Szántó Ildikónak idős szülei, Nt. Szántó Imre ny. légrádi (Zala m., Horvátországhoz csatolva) lelkész és felesége amerikai letelepedéséhez és előállható orvosi költségek biztosításához. Erre a célra gyülekezeti alapítványt létesítettek és amerikai "fundraiser" módon gyűjtöttek. Felbízatták Ildikó lelkészüket, hogy szerkesszen szakácskönyvet helyi eladásra. Így jelent meg angol nyelven "Ildikó's Little Cookbook", magyar, horvát, s egyéb nyelvek receptjével. Szívesen ajánljuk olvasóinknak ezt a könyvecskét: ezzel is segítjük a terv megvalósulását. A könyv megrendelhető 9 US dollár bekezdésével *Hungarian Conference-ELCA* néven és *1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505* címen. — Sz.

Lapunk 70. évfolyama megjelenik a keresztyénség 2000., a magyar keresztyén államiság 1000. jubileumi évében.

ERŐS VÁR (USPS 178-560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) by the Hungarian Conference in the Evangelical Lutheran Church in America, 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505. Tel.: 216-221-3178. Fax: 216-227-9482. E-mail: AMEvKo@aol.com. Periodicals postage paid at Cleveland, OH. Editor: The Rev. Béla Bernhardt. Annual subscription: \$6 in the USA, US\$8 from Canada, US\$15 from overseas by air mail. — Az ERŐS VÁR az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia lapja. Szerkesztő és kiadó: Bernhardt Béla. Aláírt cikkekért írjuk felel. Előfizetés az Egyesült Államokban évi 6 US dollár, Kanadából 8 US dollár, tengerentúlról légi postán évi 15 US dollár. — Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozásokat haladéktalanul bejelenteni szíveskedjenek. — Nyomda/Printers: Classic Printing Corporation, 6908 Engle Rd., Middleburg Heights, OH 44130. — Minden levelezés, előfizetés, adomány a feladó pontos címe feltüntetésével a lap alatti címére küldendő.

Postmaster, send address changes to: Erős Vár, P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038.

SZÉLJEGYZET 70 ÉVHEZ

Reménységgel nézve elébe még a következő számnak is, legyen Istené a dicsőség és hála, hogy lapunk, az *Erős Vár* eddig **hetven** éven át szolgálhatta/szolgálja az Észak-amerikába szakadt magyar evangélikusokat és másokat is, akik velük együtt erre a lapra az évek folyamán szívesen és szeretettel igényt tartottak. Ebben van ennek a szolgáltatnak az elismerése és a jutalma is.

Köszönettel fordulunk azok felé is ebből az alkalomból, akik ennek a lapnak a munkásai voltak mindeddig, különösen az alapító és azt 1931-ben megindító lelkészek, majd pedig — hivatalos lappá minősülve —, 1941-től az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia (AMEK) közösségéből kikerült szerkesztők és kiadók felé. Hűségesek maradtak olyan körülmények között is, amikor azok a lap feladására kísértettek. Mindig hálásak voltak a szíves segítőknek a lap ügykezelése s postázása intézésében.

Természetesen köszönetünk illeti az írókat, eredeti vagy átvett cikkek szerzőit, a hírszolgálati lapok, cserepéldányok küldőit, melyekből jobbra anyagtorlódás, mintsem anyaghiány származik.

A nyomdák készséges és gondos együttműködése sokat jelentett a lap tetszetős kidolgozására nézve. Hadd említsük meg a pittsburghi "Magyarság" Nyomdat, s a legutóbbi 33 évben a clevelandi/bereai "Classic" Nyomdával, előbb Berta László, most fia, Berta Attila szakszerű vezetése alatt.

Jólesett és jólesik az olvasótábor egyénenként megmutatkozó hűsége. Néhány egyetnemértő lemondástól eltekintve, a lemorzsolódás csupán előregedésre, ill., a mennyei hazába váltásra vezethető vissza. De ez bizony nagymérvű: a 1960-as évek 1100-a ellenében manapság kerekén 600 címre megy a lap. Persze nem tudjuk, hogy hány hittestvérünket egyáltalán nem értünk el.

Illelnek, hogy a lap önfenntartó legyen, hiszen az előfizetési díj bizony alacsony — \$6 az USA-ban, US\$8 Kanadában —, nem terhel túlságosan még kisbevételelű háztartást sem (heti 11 cent az USA-ban, 23 cent Kanadában). De mivel a lapnak missziója van, kapja azt valamennyi olvasó, aki egyszer rákerült a postajegyzékre. A reménység az, hogy olvasóink rendszeresen előfizetnek, sőt, hogy többek ún. "hátralékukat" is kiegyenlítik. Csak figyelmesen meg kell nézni a címszalagot, az "minden" elárul. A címszalagon "MC" jelzésű olvasók is megengedhetnének maguknak némi anyagi támogatást.

Külön tisztelgünk köszönettel azok felé, akik évről évre kisebb vagy jelentősebb felülfizetésekkel támogatják a lap ügyét. Ami

pedig még ezen felül is szükséges, az az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia egyre jobban fogyó pénzállományából kerül ki, ameddig még lehet. Az AMEK általánosabb szolgálatára is szeretettel kérünk és hálásan várunk adományokat.

Szívesen biztatjuk minden olvasónkat, hogy legyen az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia tagjává. Az évi tagsági díj \$20.00, amiben benne van az előfizetés is. (Olyan olvasó, akinek "hátraléka" van, előbb rendezze azt, mielőtt AMEK taggá kívánna lenni.)

Az USA-ra és Kanadára kiterjedő Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia, mint képviselői, tanácskozó, s tanácsadó közösségnek a szolgálata tulajdonképpen szórványgondozás: tájékoztatás, hitmélyítés, és összefogás. Ezt főképpen a lap útján végzi, de egyéni kapcsolatokon (telefon, levelezés, drótpostázás) és hivatali érintkezéseken ke-

resztül, illetve, ahol megtörténhetik, személyes közvetlenségben is. Három helyezkedőt, két apró- és egy kisgyülekezeten túl az AMEK jelenti a magyar evangélikusok "testületi" jelenlétét Északamerikában, akár az itt letelepedt magyarok, akár a két nagy ország lakossága tengerében. Istenre bízunk, hogy ez a testületi jelenlét még meddig maradhat fenn.

Decemberi számunkhoz befizető ívet és válaszborítékot mellékelünk, kényelmes alkalmat adva, hogy olvasóink — hálaadásul lapunk hetven évéért — előfizetést, felülfizetést, vagy AMEK tagsági díjat, vagy az AMEK javára adományt beküldhessenek. Mindenegyes dollár "szavazás" és batorítás szórványszolgálatunk folytatására.

A széljegyzetet befejezve, megköszönöm Urunknak Istenünknek az erőt és bizalmat, hogy átvehettem 10 éve az *Erős Vár* szerkesztése és 5 éve az AMEK vezetése stafétabotját. Vajon kirendeli-e még és mikor a következő szakasz futóját?

Bernhardt Béla, főszerkesztő

CSEH BOCSÁNATKÉRÉS

A csehországi keresztyén egyházak július 5-én nyilvánosan bocsánatot kértek a németek és a magyarok II. világháború utáni kollektív kitelepítéséért. Vlk Miloslav prágai érsek, a cseh katolikus egyház feje leszögezte: "Nem minden keresztyén és pap élt a múltban az evangélium törvénye szerint. Ezért az egyház bocsánatot kér mindazoktól, akiket a múltban megbántott." Ehhez a bocsánatkéréshez a többi csehországi keresztyén egyházak képviselői is csatlakoztak. "Bocsánatot kérünk a németek és a magyarok kollektív kitelepítéséért" – jelentette ki Smetana Pavel, a Csehszlovákia Ökumenikus Tanácsának az elnöke. Csehszlovákiában a II. világháború után az úgynevezett benesi dekrétumok alapján a német és a magyar kisebbséget kollektív háborús bűnössé nyilvánították, megfosztották állampolgárságuktól, elkobozták vagyonukat is. Mintegy hárommillió szudétánémetet kitelepítettek Németországba és Ausztriába. A magyarok kitelepítését azonban a potsdami nagyhatalmi értekezlet nem hagyta jóvá. Prága továbbra is jogosnak és a cseh jogrend részének tekinti a benesi dekrétumokat és azokat nem hajlandó hatályon kívül helyezni. Így állami részről mindeddig nem kértek bocsánatot a németektől és a magyaroktól, s az akkori intézkedéseket jogosnak tartják. m

ÖSZTÖNDÍJ

Magyarszármazású képző- és szépművészeti egyetemi hallgatók pályázhatnak bizonyos feltételekhez kötött ösztöndíjat. Érdeklődés: Kimberley Kish, Hungarian Arts Club, 24408 Emily Drive, Brownstown Twp., MI 48183.

* * * * *

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtazzuk a 2000. július 23-a és szeptember 23-a között vett többféle adományt (az adakozó neve után ezentúl csak lakhelye államát/tartományát jelezzük).

• AZ "ERŐS VÁR"-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük; itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel:

\$100: Bottlik Józsefné dr. *Csepely András emlékére* (ON). **\$200:** Czokoly Júlia (OH), özv. Domján Sándorné *fivére, Nt. Károlyfalvi Béla emlékére* (ON). **\$64:** Babos Sándor *felesége, sz. Karner Margit emlékére halálának 7. évfordulóján* (ON). **\$47:** Tihanyi Zoltán (NJ). **\$26:** Vass György (IL). **\$3:** Kőrösmezei Sándor (PA), Simon György (WA). **\$2:** Özv. dr. Lestyán Jánosné (FL).

• A MAGY. EV. KONFERENCIA JAVÁRA

\$195: N.N. **\$25:** Tomaschek László és felesége *hálaadásul unokájuk, Tomaschek Endre Pál konfirmációjáért* (OH).

Szíves tájékoztatásul: * * * * * Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat **Erős Vár** névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia a hazai ev. egyházi iskolaügy javára és alkalmilag — akár adományozók által is — meghatározott egyházi szükség enyhítésére szívesen továbbít adományokat. Csekket vagy pénzesutalványt **Hungarian Conference-ELCA** névre s **1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505** címre kell küldeni. A csekken kérjük az iskolát (Aszód, Békéscsaba, Bonyhád, Deáktér, Fásor, Győr, Nyíregyháza, Orosháza, Sopron) vagy a segélyadomány célját megjelölni. Minden adományért előre is hálás köszönetet mondunk. ☑

MINDNYÁJAN TESTVÉREK VAGYUNK

Valahogy úgy érzem, hogy ebben a nagy magyar szétszórásban a jó Istennek az a szándéka velünk — éppen most evangélikus hittestvéreimre gondolva —, hogy elvigyük az olyan gyakran és erősen megpróbált magyar hazánk hírét, barátokat szerezve számára, s különösen beszámoljunk evangélikus egyházunk életéről, fontos munkájáról, sokat szenvedett voltáról ...

Ebben a vonatkozásban különösen megindított és meghatott Pál apostol írása (Róma 8:18-24), mely így szól hozzánk: *Mert azt tartom, hogy a jelen szenvedései nem hasonlíthatók ahhoz a dicsőséghez, amely láthatóvá lesz rajtunk. Mert a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését. A teremtett világ ugyanis a hiábavalóságnak vetetett alá, nem önszántából, hanem az által, aki alávetette, mégpedig azzal a reménységgel, hogy a teremtett világ maga is meg fog szabadulni a romlandóság szolgaságából Isten gyermekeinek dicsőséges szabadságára. Hiszen tudjuk, hogy az egész teremtett világ együtt sóhajtozik és együtt vajúdik mind ez ideig. De nemcsak ez a világ, hanem még azok is, akik a Lélek első zsengejét kapták, mi magunk is sóhajtozunk magunkban, várva a fiúságra, testünk megváltására. Mert üdvösségünk reménységre szól.*

Emlékezzünk! Emlékezzünk!

az 1848/49. évi szabadságharc

152. évfordulójára

“1849. október 6”

151. évfordulójára

az 1956-os szabadságharc

44. évfordulójára

a reformáció

483. évfordulójára

Emlékezzünk ősökre,

a hit és a kard hőseire,

gyászokra és diadalmakra is.

A hazáért való küzdelmekért,

hitvédők kiállításáért,

életek áldozatáért

legyen Istené az áldás,

legyen mienk az áldott emlékezés

és az emlékezésben

a jövőért való reménység!

Feltűnik, hogy mennyire szimpatizál Pál apostol azokkal, akikhez készült elvinni Krisztus evangéliumának az üzenetét. Mennyire egynek érzi magát velük. Nem felülről közelíti meg őket, mintha valamilyen más világból érkezett volna. Nem tekinti magát különbnek náluk. Úgy szól hozzájuk, mintha ő is csak egyike volna azoknak, akikhez jött. Erre csak az képes, akiben ugyanaz a nagy szeretet van, mint amilyen Krisztusban volt. Aki kinyilatkoztatta nekünk — kétezer évvel ezelőtt —, hogy mi mindnyájan az egész világon egymásnak testvérei vagyunk. Ez kemény lecke volt még a tanítványok számára is, de túlságosan nagy lecke számunkra is, akik a Krisztus utáni második évezred végén járunk. Ilyesmí egyszerűen nem fér bele se a fejünkbe, se a szívünkbe.

Ugyan filozófiailag el tudunk jutni ennek a gondolatnak az elfogadására, ahogy Krisztus előtt 300 évvel már Nagy Sándor is erre képes volt. Opis városában egy “nemzetközi” bankett alkalmából imát mondott, melyben kérte istent, egyesítené a sok-sok városállamban egymás mellett élő polgárok szívét, Görögországban és Perzsiában. Ott volt jelen Zénó, a neves sztoikus filozófus is, akinek nagyon tetszett ez a gondolat, de a kérdés volt, hogy, minek az alapján lehetne ezt az egyetértést, ezt a hatalmas szövetiséget kialakítani. Végül megállapodtak abban, hogy a kölcsönös szeretet alapján.

A háromezred év múltán született Krisztusra volt szükség, hogy megmutassa nekünk, milyennek kell lennie szeretetünknek, hogy a szívek egységét arra fel lehetne építeni. Erre a fajta szeretetre az emberiségnek sürgős szüksége volna, mert nélküle csak állandó háborúságban telnek az évek, évszázadok, sőt évezredek is. Addig csak meg kell elégednünk azok jelenlétével, akik a Lélek zsengejének a birtokosai. Azokkal, akik mindenütt a világon élnek Krisztus-hitüket és beleviszik mind magán-, mind hivatásbeli életükbe a Krisztus szeretetét, és ennek a szeretetnek a hatása alatt próbálnak értelmet adni az életnek, megoldást találni a nehéz problémákra, meggyógyítani sok beteget, kiemelni milliókat a szegénység reménytelen, szomorú állapotából. Ekként végez Egyházunk nagy szolgálatot a világon tagjai, lelkeszei, püspökei útján, Krisztus szeretetét hirdelve és megnyitva a szemeket, hogy mi mindnyájan testvérek vagyunk. Így válik valóvá az a boldog reménység, amire Pál apostol oly nagy meggyőződéssel mutatott:

Mert azt tartom, hogy a jelen szenvedései nem hasonlíthatók ahhoz a dicsőséghez, amely láthatóvá lesz rajtunk.

Tessényi Kornél, ev. lelkész (Texas)

TÜRMEZEI ERZSÉBET

diakonissza főnökszonny, költő, műfordító

1912 — 2000

ÉLETRAJZA

Túrmezei Erzsébet 1912. február 14-én született (nem 1911-ben, ahogy előző számunkban tévesen jeleztük), Tamásiban szülei hetedik gyermekeként. Négy leánytestvérrel korán meghalt, két bátyja evangélikus lelkész lett.

A budapesti tudományegyetem szerzett magyar-német szakos diplomát. Egyetemi éve alatt hívta el Isten a diakonissza szolgálatra. A bibliai (Róma 16:1) Fébéről elnevezett Fébé Diakonissza Egyesületben vasárnapi iskolai, leánykört, s gyülekezeti szolgálatokat végzett. Munkatársa volt a Fénysugár és a Kisharang c. Fébé újságoknak. Egy évtizeden keresztül vezetett népfőiskolai kurzust leányok számára, akik ötven év után is évente összejönnek közös ige-hallgatásra és imádságra. 1938-tól jelentek meg verseskötetetei. Költeményeinek hitet sugárzó és hitet ébresztő mondanivalója evangélikus egyházunk határára túl is jelentős.

1951-ben a kommunista önkény a Fébé Egyesületet feloszlatta. Túrmezei Erzsébet a balassagyarmati gyülekezetben talált menedéket. A szeretetotthon otthonvezetői állásából ment nyugdíjba, közben, tiltó szabályok ellenére, ige-szolgálatot is megbízta Szabó József püspök.

A csömöri gyülekezetben, majd a bp.-józsefvárosi gyülekezetben talált otthonra. Ebben az időben már résztvehetett az új evangélikus énekeskönyv szerkesztési munkájában: az énekeskönyvben 105 énekszövege, ill. fordítása szerepel. A politikai helyzet enyhülésével a diakonissza testvérekkel már szabadon összejöhettek testvéri közösségekben. Újabb verseskötetetei jelentek meg. Költői munkásságának elismerésül Balassagyarmat és Bp.-Józsefváros díszpolgárává választotta.

Az 1989-ben bekövetkezett politikai fordulat után a Fébé Egyesület újra elkezdhetette szolgálatát. A közösség Túrmezei Erzsébetet választotta meg főnökszonnyak. Az újrakezdés sok gondnal és fáradtsággal járó munkáját alázatos lélekkel, megértő szeretettel és hűséggel végezte. 1996-ban költözött be az Anyaházba, ahol a diakonisszatestvérek közösségében állt. Az utolsó időben egyre romló egészségi állapota gátolta az elébe tornyosuló feladatok elvégzésében. Ez év május 22-én hívta el az örök életre Megváltó Urat.

Istennek adunk hálát Neki szolgáló életéért, hitet sugárzó és ébresztő, gazdag költői hagyatékaért.

Id. Zászkaliczky Pál diakonissza-egyesületi lelkész írásából.

TORONTÓIAK, FIGYELEM!

Karácsonyi — evangélikus — Istentiszteletünket úrvacsoraosztással kivételes időpontban, azaz délelőtt 11:15 (¼12) órakor tartjuk meg a Bond Street 116.sz. alatti templomban. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk. Kérjük, hívják fel hittestvéreink, barátaink figyelmét is erre az időváltásra. - Erős vár a mi Istenünk!

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

- A kormány a parlament elé terjesztette a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló, az eddigi törvényt módosító javaslatát. Ebben az jelentős, hogy meghatározni szándékozzák a vallás fogalmát egyháznak jelentkező közösségek elismerésének a mércéjéül.
- Békásmegyeren új templomát, Vésén, Kájárpécen, Egerben, Gyöngön, Csömörön felújított templomát, Dombóváron, Vértesket helyen új gyülekezeti házat, Szarvason (Ótemplom) új általános iskoláját, Hartán felújított orgonáját vette ünnepélyesen használatba, Szabadkán a templomépítés 100., Nagyatádon a 70., Siófokon a 10. évfordulóját, Dunahasztin az épülő parókia alapkövetelést ünnepelte meg az ev. gyülekezet.
- Wellmert Andreas Budán (német), Itzész János püspök Győrött (Öregtemplom), Fischl Vilmos Csóváron, Bátovszky Gábor Mezőberényben (I. ker.) az ev. gyülekezet új lelkésze. Az Ev. Hittudományi Egyetem lelkészeként Johann Gyulát iktatták be. A délpestmegyei ev. egyházmegyében Koczor Tamás gyóni lelkészt, a borsod-hevesi ev. egyházmegyében Veczán Pál diósgyőri lelkészt újraválasztották esperessé.
- Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen dr. Hausmann Jutta az öszösvetségi tanszék és dr. Csepregi Zoltán az egyháztörténeti tanszék kinevezett vezetője.
- A felvidéki (túrócmegeyi) Necpál — szülőfaluja — evangélikus templomában két nyelvű márványtáblát lepleztek le Hruz Mária, Petőfi Sándor édesanyja emlékére, halálának 150 évfordulója alkalmából.
- A balatonfüredi ev. templomban felszentelték dr. Harmatiné Polgár Rózsa, Kossuth-díjas textilművész gobelin oltárképét.
- Az ev. egyházi országos iroda vezetésére ifj. Hafenschner Károly budavári lelkészt nevezték ki.
- Az idén végzett ev. teol. hallgatók közül Nagy Ervinnét Orosházán, dr. Csepregi Zoltán teol. tanárt, Kézdy András Bp.-Deákterén, Erdélyi Csabát Bp.-Zuglóban D. dr. Harmati Béla püspök a Déli Egyházkerületben, Buday Barnabást, Vancsai Józsefet Bp.-Bécsikaputéren, Bozorády András Nyíregyházán D. Szebik Imre püspök az Északi Egyházkerületben szentelte lelkészsze.
- Orosházán millenniumi ünnepség keretében volt Szokolay Sándor: Jobbítsd a nemzetet c., hattételes kamarakantátjának az ősbemutatója.
- A budahegyvidéki ev. gyülekezet kiköltözött eddigi kápolnájából, hogy az épület eladásával fedezzék épülő templomuk költségeit. Az Istentiszteleteket augusztus végétől az épülőfélben lévő gyülekezeti központban (Kékgolyó utca) tartják máris.

- Meghalt dr. Muntág Andor öszösvetségi professzor, tanszékvezető, Zay László lelkész, volt sajtóosztályvezető, s Klucsik János béri ev. lelkész.
- Az evangélikus nők II. országos konferenciáján dr. Boross Péter volt kormányfő, miniszterelnöki főtanácsadó tartott előadást "Feszültség a keresztyén értékrend és a társadalmi valóság között" témával.
- Az Északi Ev. Egyházkerületben szeptember elején tíz segédlelkész tett sikeresen lelkészvizsgát.
- A Déli Ev. Egyházkerületben dr. Sólom Károly egyet. tanár, akadémikus, az Északi Egyházkerületben Benczúr László Ybl-díjas építészmérnök az egyházkerületi felügyelő.
- A Magyarországi Evangélikus Egyház és a Magyarországi Református Egyház együttes millenniumi ünnepi Istentiszteletén, a Szilágyi Dezső-téri ref. templomban, a házigazdákon, D. dr. Harmati Béla ev. és dr. Bölcskei Gusztáv ref. püspökön kívül megjelent Bartholomeos ortodox pátriárka, Sodano Angelo bíboros, pápai követ, Huotari Vojtto finn ev. püspök, az Evangélikus Világszövetség képviselőjében, és Wiipf Thomas református egyházszövetségi elnök.
- Ismeretlen tettesek betörték a békéscsabai ev. nagytemplomba és keretéből kivágva ellopták a 265x108 centiméter nagyságú, Landau Leonhard által festett, Krisztus kereszt-halálát ábrázoló oltárképét.
- Az ev. egyház országos tanévnyitó Istentiszteletén és kapcsolatos konferenciáján 34 tanintézet pedagógusa vett részt, betöltve a bp.-deákteri templomot. Az Istentiszteleten D. dr. Harmati Béla püspök prédikált, a konferencián pedig felszólalt, ill. előadást tartott Pokorni Zoltán oktatási miniszter, D. Szebik Imre püspök, Mihályi Zoltánné, az orsz. oktatási osztály vezetője, dr. Szabóné Mátrai Marianna, egyetemi intézetvezető, és Ribár János esperes. A konferenciát dr. Frenkl Róbert országos felügyelő vezette.
- Az Erdélyi Magyar Evangélikus Egyház rendezésében emlékeztek meg Reményik Sándorról születése 110. évfordulója alkalmából. A kolozsvári programsorozat kapcsán többek között Reményik-szobrot avattak az ev. egyházi központ udvarában és a templomi ünnepélyen dr. Jakubinyi György, gyulafehérvári érsek volt az igehirdető.
- Kedves hazai vendégeket köszönthettünk Clevelandban az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia részéről Szirmai Zoltánné, az ev. országos külügyi osztály vezetője és Brebovszkyné Pintér Márta, az ev. orsz. női misszió vezetője személyében. Gazdag volt az a 24 óra új és régi kapcsolatok erősítésére, elmélyítésére. Köszönjük a látogatást ... a viszontlátásig! □

KANADAI OLVASÓINKHOZ!

A valutaárfolyam kényszerít arra, hogy lapunkra az előfizetési díjat évi 12 kanadai dollárban állapítsuk meg, azaz, amint mindig jeleztük, évi 8 US dollárban.

Kérjük így azt, hogy a 2001. évre szóló előfizetésüket — netán az előfizetési hátralékokat is — eszerint szíveskedjenek beküldeni: 8 US dollárt vagy 12 kanadai dollárt előfizetésül 2001-re és ugyanennyit minden egyes hátralékos évre is. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia évi tagsági díja, amiben az előfizetés is benne van — 20 kanadai dollár — nem változik.

Szíves figyelmükért és megértésükért hálás köszönetet mond a Szerkesztőség.

MINDENKI VERBUVÁLJON!

Kérjük olvasóinkat, tekintettel széleskörű lelkési és gyülekezeti hálózat hiányára, hogy szerezzenek olvasókat ismerőseik, barátaik közül. Feltesszük, hogy itt is, ott is élnek evangélikusok, "régiek", vagy akik mostanában kerültek ki Kanadába vagy az Egyesült Államokba. Küldjék meg nevüket, postacímüket. Mi pedig szívesen küldünk mutatványszámot részükre. Előre is megköszönjük ezt a lapot támogató fáradozást. Szerk.

KÖNYVPIAC

Íraterjesztésünkben megrendelhető az alábbi könyvek @ US\$5 beküldésével (kivéve, ahol más ár van feltüntetve). Csekket, pénzesutalványt kérjük *Hungarian Conference-ELCA* névre és 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505 címre küldeni. (Egyes könyveknél a rendelés kielégítése eltarthat néhány hétig.)

Biblia, teljes, újfordítás.

Újszövetség, Károlyi-Ceglédi szöveg.

Brachna Gábor: Útmutató bibliaolvasáshoz.

Fabiny Tamás: Kéken András életregénye.

Gémes István: Hiszek. US\$10.

Gémes István: Jézus és Pál. US\$18.

Herényi István: Egyháztörténeti tükör.

Kéken András: Deákteri esték.

Kemény Péter: Negyedórás Isten előtt.

E.J. Kunos: Missionary Memoirs. US\$20.

Mirák Katalin: Nem voltam egyedül I.

Mirák Katalin: Nem voltam egyedül II.

Molnár Rudolf: Egyháztörténeti arcképcsarnok.

Ordass Lajos: A keresztfá tövében.

Ordass Lajos: Válogatott írások II. US\$16.

Ordass Lajos: Jó hír a szenvedőknek.

Ordass Lajos: Önéletrajzi írások II.

Pósfay Gy.: A földön élő egész egyház. US\$14.

Rózse István: A halál árnyékának völgyében.

Terray László: Izrael és az evangélium. US\$2.

Terray László: Küldetésben.

Terray László: Nem tehetett mást.

L. Terray: He Could Not Do Otherwise. US\$25.

Túróczy Zoltán: Ne félj.

Vajta Vilmos: Amíg időnk van. US\$16.

Veöreös Imre: A harmadik út.

Veöreös Imre: A középpont felől.

GYÜLEKEZETI HÍREK**TORONTO**

Lelkész: Bernhardt Béla főesperes

Templom: 116 Bond St. Lelkészi hivatal (minden posta ideküldendő): 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505, USA; tel.: (216) 221-3178. Felügyelő: Bottlik Józsefné; tel.: (416) 484-1540. Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hónap második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor.

Az előző számban, megemlékezve dr. Csepely András elhunyt egykori presbiterünkről, néhány pontatlan adatot közöltem, amiért ezúton kérek elnézést. Még ott-hon a budavári ev. gyülekezet presbitere volt, s földi maradványait a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. ■ Az alábbiakra hívom fel figyelmüket:

Karácsonyi, úrvacsoraosztással egybekötött Istentiszteletünket december 24-én a szokásostól eltérően **délelőtt 11:15 (¼12) órakor** tartjuk. Szíveskedjenek ezt máris eljegyezni, s erről hittestvéreinket, gyülekezetünk barátait is értesíteni. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk.

■ Nem árt, ha bejegyezzük naptárakba már előre is a fontosabb események dátumát. Így a torontói magyar keresztyén egyházak 32. ökumenikus Istentiszteletére 2001. január 22-én kerül sor. Gyülekezetünk évi rendes közgyűlését pedig február 11-én tartjuk meg. ■ "Gyakorlójátok magatokat a kegyességre: Mert a test gyakorlásának kevés haszna van, de a kegyesség mindenre hasznos, meglévé benne a jelenvaló és a jövő életnek ígérete" (1Timóteus 3:7-8). ■ Testvéri köszönettel: Erős vár a mi Istenünk! — BB.

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: Juhász-Shepherd Ferenc

Templom és lelkészi hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet délelőtt 10 órakor, angol/magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkész otthoni telefonszáma: 941-2212.

CLEVELAND — NYUGAT

Lelkész: Tamásné Molnár Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepeken.

Októner 15-én lesz ezévi Bazárunk. Kérünk mindenkit, hogy a Bazárra ajándékozzon új tárgyakat. Ebéd 12:30 órakor. Ebédadomány felnőtteknek \$12, gyermekeknek \$6. Október 12-ig felvesszünk kolbászrendeléseket, fontonként \$3-ért; átvehetők okt. 14-én és 15-én. ■ November 12-én megköszönjük Volosin Lili kedves testvérünknek a magyarságért végzett hűséges, önfeláldozó szolgálatát. Bójtós László presbiterünk, th. főkonzul nyújtja át az illő kitüntetését. Ebéd 12:30 órakor. Ebédadomány \$15. ■ Októberrel magyar ovodát, illetve kisiskolát tervezünk beindítani hetente egy alkalommal, hogy gyermekek magyar közösségben magyar énekeket, imádságokat, népmeséket, bibliai történeteket tanuljanak. Alsó korhatár 1 évtől felfelé. A foglalkozás ingyenes, szeretetből jövő szolgálat. ■ Rendezvényeinkre felvilágosítást ad, az ebédekre jelentkezéseket, rendeléseket elfogad a Lelkészi Hivatal. Mindenkit szeretettel hívunk: Jöjjenek el, hogy együtt legyünk örömben és szeretetben. ■ Köszöntjük Scholtz Sámuel hűséges egyháztagunkat; nemrég töltötte be 90. életévét. Isten éltesse még sokáig családját és egyháza közösségében. ■ Isten mindent meghaladó szeretete kísérelje mindannyiuk életét. Erős vár a mi Istenünk! - TÉ&Z.

**LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA
2000. NOVEMBER 15-ÉN**

Mindennapi kenyér*Útmutató a Biblia olvasásához***2000. NOVEMBER**1. *Mindenszentek emlékezete*34. *Zsoltár 1-10 – Máté 5:1-12*

2. Mikeás 7:18-20 – 2Korinthus 8:16-24
3. 2Mózes 15:22-27 – 2Korinthus 9:1-15
4. Judás vv. 20-25 – 2Korinthus 10:1-11

PÜNKÖSD U. 21. VASÁRNAP**Heti ige: Mikeás 6:8**5. **Zsidók 9:11-14 – Márk 12:28-34**

6. 5Mózes 27:11-16 – 2Korinth. 10:12-18
7. 2Mózes 18:13-27 – 2Korinthus 11:1-6
8. Malakiás 2:13-16 – 2Korinthus 11:7-15
9. 119. Zsoltár 1-8 – 2Korinthus 11:16-33
10. Efezus 5:25-32 – 2Korinthus 12:1-10
11. Máté 22:23-33 – 2Korinthus 12:11-18

PÜNKÖSD U. 22. VASÁRNAP**Heti ige: 2Korinthus 6:2**12. **Zsidók 9:24-28 – Márk 12:38-44**

13. Lukács 11:14-23 – 2Korinthus 12:19-21
14. Máté 24:15-28 – 2Korinthus 13:1-4
15. Máté 24:29-35 – 2Korinthus 13:5-13
16. Máté 24:36-42 – Filemon vv. 1-25
17. 2Tesszalónika 2:1-12 – Márk 13:1-13
18. Máté 24:43-51 – Márk 13:14-23

PÜNKÖSD U. 23. VASÁRNAP**Heti ige: 2Korinthus 5:10**19. **Zsidók 10:11-15 – Márk 13:1-8**

20. Lukács 19:11-28 – Márk 13:24-37
21. 1Mózes 19:12-19 – 2Péter 1:1-11
22. Róma 2:1-11 – 2Péter 1:12-21
23. *Hálaadás napja (USA)*
1Timóteus 2:1-7 – Máté 6:25-33
24. Lukács 21:11-19 – 2Péter 2:1-22
25. Jelenések 20:11-15 – 2Péter 3:1-18

AZ EGYHÁZI ÉV**UTOLSÓ VASÁRNAPJA****Heti ige: Lukács 12:35**26. **Jelenések 1:4b-8 – János 18:33-37**

27. Lukács 12:42-48 – Ézsaiás 56:1-8
28. Zsidók 12:12-17 – Ézsaiás 57:14-21
29. Zsidók 12:22-29 – Ézsaiás 58:1-12
30. **András apostol emléknapja**
Róma 10:10-18 – János 1:35-42

2000. DECEMBER

1. Jelenések 21:10-27 – Ézsaiás 59:1-21

2. Jelenések 22:1-5 – Ézsaiás 60:1-11
AZ EGYHÁZI ÉV KEZDETE
ÁDVENT 1. VASÁRNAPJA

3. **1Tesszalónika 3:9-13 – Lk. 21:25-36**

4. Habakuk 2:1-4 – Ézsaiás 60:15-22
5. Mikeás 2:1-5,12-13 – Ézsaiás 61:1-6
6. 25. Zsoltár – Ézsaiás 61:7-11
7. Zsidók 10:19-23 – Ézsaiás 62:1-5
8. János 18:33-38 – Ézsaiás 62:6-12
9. Jelenések 5:1-14 – Ézsaiás 63:7-16

ÁDVENT 2. VASÁRNAPJA**Heti ige: Lukács 21:28**10. **Filippi 1:3-11 – Lukács 3:1-6**

11. Zsidók 6:9-12 – Ézsaiás 63:17-64:3
12. Jelenések 2:1-7 – Ézsaiás 64:4-11
13. Jelenések 3:7-13 – Ézsaiás 65:1-25
14. Jelenések 3:14-22 – Ézsaiás 66:5-14
15. Máté 24:1-14 – Ézsaiás 66:18-24
16. Máté 11:11-15 – Lukács 1:1-17

ÁDVENT 3. VASÁRNAPJA**Heti ige: Ézsaiás 40:3,10**17. **Filippi 4:4-7 – Lukács 3:7-18**

18. Máté 3:1-12 – Lukács 1:18-25
19. Zofóniás 3:14-20 – Lukács 1:26-38
20. Ap.Csel. 13:15-25 – Lukács 1:39-56
21. **Tamás apostol emléknapja**
Efezus 1:3-6 – János 20:24-31
22. Hóseás 14:6-10 – Lukács 1:55-66
23. Lukács 7:29-35 – Lukács 1:67-80

ÁDVENT 4. VASÁRNAPJA**Heti ige: Filippi 4:4-5**24. **Zsidók 10:5-10 – János 1:19-28**24. **Karácsonyest****Titusz 2:11-14 – Lukács 2:1-14**25. **KARÁCSONY 1. ÜNNEPE****Titusz 3:4-7 – Lukács 2:8-20**26. **KARÁCSONY 2. ÜNNEPE****Zsidók 1:1-12 – János 1:1-14**27. **János apostol emléknapja**

1János 3:1-6 – János 21:20-24

28. János 5:31-40 – Lukács 2:21-24

29. János 3:16-21 – Lukács 2:25-40

30. 15. Zsoltár – Lukács 2:41-52

KARÁCSONY U. 1. VASÁRNAP**AZ ÉV, ÉVSZÁZAD, ÉVEZRED****UTOLSÓ NAPJA****Heti ige: Zsoltár 103:8**31. **90. Zsoltár – Lukács 12:35-40** [L & RCL]

ERŐS VÁR
P O BOX 770828
LAKEWOOD OH 44107-0038
RETURN SERVICE REQUESTED

PERIODICALS POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?